

Geografsko društvo Slovenije oziroma od leta 1986 Zveza geografskih društev Slovenije že od leta 1920 izdaja revijo Geografski vestnik. V letu 1986 je izšel že 58. letnik. Zadnji letnik je uredil Darko Radinja. Na 177 straneh so prispevki razvrščeni v naslednje tematske skupine: razprave, razgledi, književnost in kronika. Prispevki so v razpravah in razgledih opremljeni s povzetki v angleškem jeziku.

V tematski skupini "razprave" je zbranih šest prispevkov slovenskih geografov. Danilo Furlan je že v zadnjih dveh letnikih Geografskega vestnika pisal o klimatogeografiji Jugoslavije - jakosti vetra in oceni njegove energetske vrednosti ter skladnosti padavinskih singularitet v Jugoslaviji. V Geografskem vestniku 1986 pa je njegova študija "Okvirna podoba o toči in sodri v Jugoslaviji". Študija obravnava letno pogostost dni s sodro in točo, deloma pa tudi mesečno in dnevno razporeditev. Točo imenujemo padavine - ledena zrna, najčešče nepravilnih oblik, če je premer zrn manjši od 5 mm, govorimo o sodri. Toča in sodra se najpogosteje pojavljata nad kopnim zmernih geografskih širin. Bolj pogosti sta nad golimi površinami kot nad gozdovi. Na osnovi opazovanj na 143 postajah za obdobje 1951-1970 avtor ugotavlja, da imajo obala in zaledje ter nekateri predeli v Julijskih Alpah povprečno frekvenco toče in sodre višjo od 5 dni, na Triglavu celo 10 dni. Najnižja frekvenca pod 1,5 dni na leto pa se pojavlja v pasu od Maribora do Gevgelije. V Sloveniji se toča in sodra pojavljata kar v 89% vseh pojavov v juniju in juliju. Preko dneva pa so najpogostejši pričetki obeh pojavov med 14. in 16. uro.

Migracije prebivalstva so značilnost današnjega sveta. Prisotne so tudi v Jugoslaviji. SR Slovenija ima izrazit pozitiven migracijski saldo. Slovenija je priseljitveno območje, največ je mladih migrantov. Zaradi migracij prebivalstva pa se je deloma spremenila starostna struktura in narodnostna struktura prebivalstva. Do teh ugotovitev je prišel Vladimir Kokole v študiji "Migracije v SR Slovenijo iz drugih republik in narodnostna sestava njenega prebivalstva". V tem prispevku analizira migracije s pomočjo etnične sestave prebivalstva po občinah in regijah po popisu prebivalstva za leto 1971 in 1981. Ob popisu prebivalstva je bilo v Sloveniji največ migrantov Hrvatov - 2,9% vsega prebivalstva Slovenije. Visok delež Hrvatov je v obmejnih občinah s SR Hrvaško ter v industrializiranih in urbaniziranih regijah. Srbov je bilo v SR Sloveniji leta 1981 42 181, v primerjavi z letom 1971 je njihovo število naraslo - indeks 206. Največja koncentracija srbskega prebivalstva je v osrednjeslovenski regiji ter v petih ljubljanskih občinah. Muslimanskega prebivalstva je v Sloveniji 0,71% vsega prebivalstva. Indeks med zadnjima popisoma prebivalstva je 416. Avtor ugotavlja, da je ogromna večina priseljenih muslimanov iz Bosne in Hercegovine. Največja koncentracija tega prebivalstva je v občinah Jesenice in Titovo Velenje. Število Črnogorcev in Makedoncev je največje v osrednjeslovenski regiji. Delež Makedoncev je nadpovprečno visok v obalno-kraški regiji. Priseljencev albanske narodnosti je pri nas 0,1%, najpogosteje se naseljujejo v urbanih aglomeracijah.

Milan Natek v prispevku "Prebivalstvo hribovskih kmetij v zgornjem Pomežju leta 1985 in njihova razporeditev po višinskih pasovih" analizira demografske značilnosti hribovskih kmetij. Na osnovi metodologije za proučevanje hribovskih kmetij v Sloveniji je obdelal 81 kmetij, ki so imele

vse nad 10 ha zemljiške posesti, kmetije pa so ležale nad 600 m nadmorske višine. Avtor ugotavlja, da se gospodarska in prebivalstvena podoba hribovskih kmetij menja. Kljub temu, da so kmečka gospodarstva med največjimi v Sloveniji, ne morejo nuditi zadovoljivih pogojev za življenje. Veliko mladih ljudi se je zaposlilo v neagrarnih dejavnostih, le maloštevilni nameravajo nadaljevati s kmetovanjem. Nekoč je velikost kmetije opredeljevala trdnost kmetije, danes pa imajo odločilno vlogo ljudje. Prebivalci zgornjega Pomežja so že v preteklosti našli kruh v neagrarnih dejavnostih - rudniki, fužine. Prestrukturiranje prebivalstva se nadaljuje in vpliva tudi na pokrajino (propadanje kmetij, spremembe v kmetijski usmerjenosti ...).

Mirko Pak in Valentin Trilar v prispevku "Problematika trgovine na Gorenjskem" obravnavata omrežje in strukturo trgovin na Gorenjskem. Trgovine analizirata s pomočjo naslednjih kazalcev: površina trgovin na prebivalca, vrednost ustvarjenega prometa na površino trgovine in vrednost prometa na prebivalca. Trgovine za kratkoročno, srednjeročno in dolgoročno oskrbo sta proučila po občinah, krajevnih skupnostih ter regionalnih in lokalnih oskrbnih centrih. Ugotovila sta, da je na Gorenjskem trgovina skoncentrirana v občinskih in regionalnih središčih. Občinska središča so pomanjkljivo opremljena s trgovinami za srednjeročno in dolgoročno oskrbo prebivalstva, do izraza pa prihaja tudi neskladje med naglo urbanizacijo okolice občinskih središč in njihovo oskrbno funkcijo.

Na Pokljuki, visoki kraški planoti na vzhodnem obrobju Julijskih Alp, se prepletata dve dejavnosti: planinsko pašništvo ter počitniški turizem. Prva nudi pašniško zaledje vsem v Zgornji Bohinjski dolini in Blejskem kotu. Druga dejavnost pa nudi možnost za rekreacijo in turizem prebivalstvu Gorenjske ter Ljubljanske kotline. Nasprotja so toliko bolj pereča, ker je Pokljuka postala robni del Triglavskega narodnega parka in velja zanjo nekoliko omiljen varstveni režim. Maja Plemelj v študiji "Analiza razvojnih možnosti za planinsko pašništvo in počitniška bivališča na Pokljuki" obravnava dileme razvoja teh dveh dejavnosti. Planinsko pašništvo je stara oblika gospodarjenja na Pokljuki. Neskladja med planinskim pašništvom in gozdarstvom so bila že v preteklosti, v zadnjem času pa so se nasprotja poglobila še zaradi turistične dejavnosti - gradnje počitniških bivališč. Avtorica je na osnovi 11 zbranih kazalcev (velikost planine, način oskrbe z vodo, trajanje pašne sezone, opremljenost planine, dostopnost, stalež živine ...) ovrednotila planine na Pokljuki in jih razvrstila v štiri kategorije. Prednost pri razvoju naj bi imele bohinjske planine - Uskovnica, Goreljek in Praprotnica. Manj primerne kmetije pa bi popestrili s turizmom, neperspektivne planine pa bi opustili oziroma pogozdili. Vikendaštvo na Pokljuki je ovrednotila in analizirala s pomočjo literature in terenskega dela. Opredelila je značilnosti počitniških bivališč in njihove fiziognomske, funkcijske, ekonomske in socialne učinke.

Lojze Gosar je pripravil prispevek "Socialni indikatorji v regionalnem planiranju na primeru Gvajane". Študija predstavi glavne ugotovitve raziskave v Gvajani leta 1983. Izoblikovan je predlog za spremljanje socialnih kazalcev, ki postajajo vse pomembnejši v regionalnem planiranju. V študiji je predstavljeno 22 ukrepov, potrebnih za pospeševanje celovitega razvoja dežele.

V "razgledih" Geografskega vestnika Ivan Gams v terminološkem članku "Za kvantitativno razmejitve med pojmi gričevje, hribovje in gorovje" raz-

jasni te tri pojme s pomočjo literature ter da predlog za njihovo uporabo. Gričevje in hribovje v naši deželi loči nadmorska višina 200 m, računana od dna bližnje doline. Visokogorje je gorovje z mnogimi vrhovi nad klimatsko gozdno mejo. Nižja gorstva so sredogorja. Fluvialno razčlenjeno sredogorje pa imenuje hribovje.

Igor Vrišer v prispevku "Geografija - humanistična veda" predstavi geografijo tudi kot humanistično vedo. Zavzema se, da bi geografija kljub čedalje večji aplikativnosti ohranila pomen kulturne, humanistične in izobraževalne ved.

Dušan Plut v prispevku "Geografija in humana ekologija" predstavi razmerje med geografijo in ekologijo. Geografijo in sodobno ekologijo povezuje široko zasnovan predmet proučevanja - okolje in človek. Po mnenju avtorja je nujna obogatitev geografskega načina proučevanja z ekološkim pristopom.

Jiri Matyašek, geograf iz Brna, v prvem prispevku predstavi problematiko geografskih raziskav na področju geografije turizma, zlasti z definicijo pojma turizem. Avtor predlaga naslednjo formulacijo turizma: turizem je družbena aktivnost, ki izhaja iz premeščanja ljudi in izhaja iz njihovega zanimanja za bivanje izven stalnega oziroma začasnega bivališča ter mesta zaposlitve. Aktivnost je usmerjena v tiste dele geosfere, za katere so značilne soodvisnosti med pokrajinskimi prvinami, ki so sposobne pritegniti ljudi k spremembi bivalnega okolja. Obisk ljudi ni motiviran s trajno naselitno ali s pridobitno dejavnostjo.

V svojem drugem prispevku pa nas seznanja z novjšimi geografskimi raziskavami turizma v ČSSR.

Vsak letnik Geografskega vestnika v poglavju "književnost" bralce seznanja z novostmi na področju slovenske, jugoslovanske in tuje geografske književnosti.

V "kroniki" so obeleženi življenjski jubileji vidnih slovenskih geografov - šestdesetletnica Draga Mezeta in Vladimirja Klemenčiča ter spomin na pokojna geografa Ivana Rakovca in Branislava Bukurova.

Geografski vestnik bralce seznanja tudi z geografskimi prireditvami ter dejavnostjo Zveze geografskih društev Slovenije.

Janja Turk